

Behandelingsvoorstel voor de commissie Bestuur en Middelen

Onderwerp: Gebiedsgericht werken

Cie-datum : 5 januari 2004

Cie-nummer: 2004BEM11

Procedure: in GS (na Cie. Vergadering) op: 2 december 2003	inspraak:nee
eerdere behandeling in cie: nee	op:
in PS: nee	op:

Behandelend ambtenaar: Helma Koninkx
Portefeuillehouder: J.P. Lokker

toestel: 2315

Inleiding

In het coalitieakkoord kondigen GS aan dat zij met een voorstel komen voor de manier waarop de provincie Utrecht in de praktijk invulling gaat geven aan het gebiedsgericht werken (GGW). De provincie wil herkenbaar zijn, afwegingen meer integraal maken en efficiënter uitvoeren om zo tot een beter maatschappelijk effect te komen. Op deze manier wordt de uitvoering van beleid versterkt en wordt de herkenbaarheid van de provincie in de gebieden vergroot.

U heeft gevraagd om een open gedachtewisseling over de invulling van het gebiedsgericht werken. Hiervoor vindt u bijgaand een discussienotitie. Als achtergrondinformatie wordt bijgevoegd:

- Een eerste ambtelijke notitie over het gebiedsgericht werken in de provincie Utrecht
- De samenvatting van het rapport van de commissie Beleidsevaluatie van de provincie Noord-Holland met de titel "Evaluatie gebiedsgericht werken in de provincie Noord-Holland"
- De "10 lessen uit de rest van Nederland" uit de presentatie van Berenschot op 7 maart jl. over Gebiedsgericht werken in de provincie Utrecht.

Mede naar aanleiding van de uitkomsten van uw discussie wordt het gebiedsgericht werken nader ingevuld en voorzien van een tijdpad voor invoering.

Vervolg inleiding op pagina 2 nee

Wordt geagendeerd:

X voor oriënterende bespreking, toegespitst op de volgende aspecten:

Zie bijgevoegde discussienotitie

Beoogd effect

Op basis van een open gedachtewisseling de kaders aangeven voor het gebiedsgericht werken in de provincie Utrecht.

Bijlagen

- Discussienotitie gebiedsgericht werken
- Een eerste ambtelijke notitie over het gebiedsgericht werken in de provincie Utrecht
- De samenvatting van het rapport van de commissie Beleidsevaluatie van de provincie Noord-Holland met de titel “Evaluatie gebiedsgericht werken in de provincie Noord-Holland”
- De “10 lessen uit de rest van Nederland” uit de presentatie van Berenschot op 7 maart jl. over Gebiedsgericht werken in de provincie Utrecht.

Annotatie voor een open gedachtewisseling

Datum : 4 november 2003

Aan : Commissie Bestuur en Middelen

Van : Jan Pieter Lokker

Tel.: 3636

Onderwerp : Gebiedsgericht werken

In het coalitieakkoord kondigen GS aan dat zij met een voorstel komen voor de manier waarop de provincie Utrecht in de praktijk invulling gaat geven aan het gebiedsgericht werken (GGW). De provincie wil herkenbaar zijn, afwegingen meer integraal maken en efficiënter uitvoeren om zo tot een beter maatschappelijk effect te komen. Op deze manier wordt de uitvoering van beleid versterkt en wordt de herkenbaarheid van de provincie in de gebieden vergroot.

Uw commissie heeft gevraagd om een open gedachtewisseling over de invulling van het gebiedsgericht werken. In deze annotatie wordt een aantal vragen gesteld die van belang zijn bij de invulling van het gebiedsgericht werken.

Als achtergrondinformatie wordt bijgevoegd:

- Een eerste ambtelijke notitie over het gebiedsgericht werken in de provincie Utrecht
- De samenvatting van het rapport van de commissie Beleidsevaluatie van de provincie Noord-Holland met de titel "Evaluatie gebiedsgericht werken in de provincie Noord-Holland"
- De "10 lessen uit de rest van Nederland" uit de presentatie van Berenschot op 7 maart jl. over Gebiedsgericht werken in de provincie Utrecht.

1. Wat is een gebied?

Bestaat een gebied altijd uit meerdere gemeenten, of kun je ook gebiedsgericht werken voor een grote gemeente (Utrecht of Amersfoort)? Hoe verhoudt een vaste gebiedsindeling zich met opgaven die zich niets aantrekken van (bestuurlijke) grenzen? Kunnen de gebiedsindelingen van het Utrechts model en het Streekplan ook worden gebruikt in het gebiedsgericht werken?

2. Wie bepaalt wat er moet gebeuren in een gebied?

Is dat de provincie, zijn dat (samenwerkende) gemeenten, welke rol spelen maatschappelijke organisaties? Hoe verdeel je de sturende/bestuurlijke rol en uitvoerende rol? Waar levert betrokkenheid van de provincie meerwaarde, hoe verhoudt zich dat tot kaderstellende en toezichhoudende bevoegdheden van de provincie? Moet je je even sterk inzetten in alle gebieden of daarin prioriteiten stellen?

3. Hoe kom je tot integraal gebiedsgericht werken?

Nu werken we gebiedsgericht op sectoraal of thematisch niveau (Bijvoorbeeld De Venen, Hart van de Heuvelrug, Langbroekerwetering). Integraal gebiedsgericht werken vraagt om het verknopen van beleidsthema's, een overkoepelende visie op de opgaven van een gebied, beheer van het gehele netwerk. Realiseer je dat door de aanstelling van integrale gebiedsmanagers, door een centrale coördinatie van sectorale activiteiten of nog anders? Welke overlegstructuren heb je daarvoor nodig, intern en extern, ambtelijk en bestuurlijk?

4. Wat is de rol van PS en GS, nu en op termijn?

In algemene zin zijn PS kaderstellend vooraf en toetsend achteraf. Moeten PS ook gebiedsgerichte commissies instellen, gaan PS werkbezoeken afleggen in een gebied, moeten er wel of geen gebiedsgedeputeerden komen op termijn?

Gebiedsgericht werken door de provincie Utrecht; notitie ten behoeve van de Commissie Bestuur en Middelen

Inleiding

In het coalitieakkoord kondigen GS aan dat zij met een voorstel komen voor de manier waarop de provincie Utrecht in de praktijk invulling gaat geven aan het gebiedsgericht werken (GGW). De provincie wil herkenbaar zijn, afwegingen meer integraal maken en efficiënter uitvoeren om zo tot een beter maatschappelijk effect te komen. Op deze manier wordt de uitvoering van beleid versterkt en wordt de herkenbaarheid van de provincie in de gebieden vergroot.

De huidige stand van zaken

- Er zijn al veel provinciale opgaven die gebiedsgericht worden aangepakt. Visies en plannen worden gemaakt en door middel van projecten uitgevoerd en geëvalueerd. Bijvoorbeeld: De Venen, Hart van de Heuvelrug, Langbroekerwetering et cetera;
- In de huidige situatie worden problemen veelal vanuit sectorale en thematische invalshoeken (mobiliteit, groene ruimte, milieu, economie e.d.) benaderd, overeenkomstig de inrichting van de ambtelijke organisatie en de bestuurlijke portefeuillevordering;
- (Alle) plannen worden in (zeer uitvoerig) overleg met onze partners opgesteld;
- De uitvoering geschiedt (nog) vaak 'ongeprogrammeerd en ongecoördineerd', vaak via ingewikkelde uitvoeringsorganisaties, in plaats in gelegenheidscoalities voor belangrijke issues;
- In het Stadsgewest Utrecht en in Eemland hebben de gemeenten zich georganiseerd, in respectievelijk het BRU en het gewest Eemland. Beiden hebben voor de regio plannen opgesteld en voeren deze uit.
- Ook in de andere regio's is er behoefte aan regionale samenwerking. De gemeenten in Utrecht-West streven naar het oprichten van een gemeenschappelijke regeling in januari 2004. In Utrecht Zuidoost functioneert een agendacommissie en een bestuurlijk platform.

Voorstel voor het versterken van het gebiedsgericht (programmatisch) werken door de provincie

Uitgangspunt is dat de gemeenten in de vier regio's van het Utrechts model, voor zover dat niet al is gedaan, zelf de verantwoordelijkheid nemen voor het opstellen van een **regionale (integrale) ontwikkelingsvisie** met daaraan gekoppeld een **uitvoeringsprogramma**, desgewenst geholpen door de provincie.

Aan de basis van deze visies en strategische agenda's staan de plannen die al in (inter)gemeentelijk en/of regionaal verband zijn opgesteld, zoals SGP-en en gebiedsvisies en de kaderstellende (strategische) beleidsplannen van het Rijk en de provincie.

Nadat de gemeenten hun eigen verantwoordelijkheid hebben genomen en de gewenste ontwikkelings-richtingen voor de regio hebben vastgelegd, kunnen de betrokken overheids- en andere maatschappelijke organisaties in het gebied het beleid verder uitwerken en uitvoeren in projecten. De rol van de provincie wordt herkenbaar gemaakt in de uitvoering en/of de communicatie over het project. Vanzelfsprekend wordt aangesloten bij de lopende gebiedsgerichte programma's en projecten en de activiteiten in het kader van het 'Sturingsmodel landelijk gebied'.

Om de gemeenten in de regio's optimaal van dienst te kunnen zijn én om te komen tot een betere interne (gebiedsgerichte) beleidscoördinatie en programmering, zal (ook) de provinciale organisatie zich moeten aanpassen. Door te gaan werken als een 'netwerkorganisatie', met vier regioteams in een hulpstructuur dwars op de huidige organisatie waarin de coördinatie van het provinciaal beleid voor die regio plaatsvindt, kan de regionale samenwerking beter worden gefaciliteerd.

Een 'regioteam' kan als taken krijgen: (1) intern begeleidingsteam om de regio te faciliteren bij de op te stellen ontwikkelingsvisie en een (actie)programma, (2) zorgen voor de realisatie van een bestuurlijk speerpunt in de regio en (3) het monitoren van 'de gebiedsagenda'.

De invulling van de regioteam kan als volgt geschieden: BMS levert voor de vier regioteams de voorzitters, i.c. de regiocoördinator en de diensten leveren - afhankelijk van de vraagstukken in de regio - beleidsinhoudelijke aanspreekpunten /accounthouders per regio. Extern functioneren in het beleidsvormingstraject samenwerkingsverbanden van gemeenten en in de beleidsuitvoering ook diverse andere betrokken partijen.

Diverse rollen en taken

Provinciebestuur

PS

Provinciale staten zijn kaderstellend en toetsend voor het provinciaal beleid. Zij formuleren de uitgangspunten en randvoorwaarden voor gebiedsgericht werken, geven aan welke resultaten hiermee bereikt moeten worden en welke capaciteit aan mensen en middelen van de provincie ingezet kan worden. Achteraf toetst Provinciale Staten of de geformuleerde doelstellingen binnen de daarvoor gestelde tijd en middelen zijn gerealiseerd.

GS

Één gedeputeerde heeft de portefeuille Bestuurlijke inrichting & (coördinatie) gebiedsgericht beleid en is daarmee verantwoordelijk voor de coördinatie en vormgeving van het gebiedsgericht werken. Hij fungeert tevens als bestuurlijk klankbord van de regiocoördinatoren. De formele beslissingsbevoegdheid ligt bij GS omdat het college volgens het principe van collegiaal bestuur functioneert. De portefeuillehouder heeft afhankelijk van de situatie per regio een rol in de afstemming en is namens het college van GS aanwezig in de bestuurlijke gebiedsgerichte gremia in de regio.

Op den duur kan het gebiedsgericht werken sterker bestuurlijk worden aangestuurd door, afhankelijk van de belangrijkste bestuurlijke speerpunten en thema's in de regio, één of twee gedeputeerden verantwoordelijk te maken voor de bestuurlijke coördinatie van de uitvoering van een regioprogramma. Deze gedeputeerden bewaken de samenhang, vertegenwoordigen de provincie in de bestuurlijke platforms en hebben hierin een adviserende rol. Hiertoe zijn zij gemandateerd door GS.

Gemeentebestuur

Het gemeentebestuur is een onmisbare partner voor de provincie bij het gebiedsgericht werken, met een geheel eigen taak en verantwoordelijkheid.

Raad

De gemeenteraad is kaderstellend en toetsend voor het *gemeentelijk* beleid. De gemeenteraad kan ertoe besluiten bepaalde taken uit te laten voeren door een samenwerkingsverband met rechtspersoonlijkheid. Wanneer dit gebeurt, dient de raad ook te controleren of dit is gebeurd.

B&W

De gemeentebesturen hebben een eigen specifieke rol bij het vaststellen van het *gemeentelijk* beleid en de programmering en prioritering van de uitvoering. Zij houden daarbij (zoveel mogelijk) rekening met de gestelde beleidskaders en -wensen van de zijde van het Rijk en de provincie en worden desgewenst gefaciliteerd door de provincie. De bestuurders kunnen echter niet alleen de opgaven waar de verschillende gebieden voor staan het hoofd bieden. Hierbij hebben zij de hulp, kennis en inzet nodig van een veelheid aan maatschappelijke organisaties.

Maatschappelijke organisaties

Afhankelijk van de opgaven kan gedacht worden aan natuur- en landbouworganisaties, waterschappen, recreatieschappen, landinrichtingscommissies, woningbouwcorporaties, welzijnsinstellingen, kamer van koophandel, kennisinstellingen et cetera. Deze maatschappelijke organisaties spelen een rol in de uitvoering van programma's en projecten. Het is wel een bestuurlijke verantwoordelijkheid om keuzes te maken in de opgaven die aangepakt moeten worden en de ontwikkelingsrichting van het gebied aan te geven.

Provinciaal apparaat

DR

Net als binnen GS is ook binnen DR één directielid (i.c. de Algemeen directeur) verantwoordelijk voor de coördinatie en vormgeving van gebiedsgericht werken in het algemeen. Hij is opdrachtnemer van GS en opdrachtgever van het hoofd BMS, waaronder de regiocoördinatoren vallen. Het hoofd BMS en de regiocoördinatoren zijn verantwoordelijk voor het beheer van de (werk)budgetten, voortgangsbewaking,

afstemming van het gebiedsgericht werken met andere ontwikkelingen en projecten binnen de provincie en dergelijke.

Voor de activiteiten van de eenheid Gebieden binnen de dienst Ruimte en Groen, gericht op de uitvoering van beleid en investeringsregelingen voor de groene ruimte in het landelijk gebied, is uiteraard de directeur REG verantwoordelijk.

Diensten

Er is sprake van twee lijnen: (1) een *inhoudelijke, aansturende* lijn via de directeuren van de vakdiensten naar de projectleider(s) en (2) een *coördinerende, faciliterende* lijn via de regiocoördinatoren bij BMS naar de gebieds-/programmamanagers in de eenheid Gebieden en de 'accounthouders' in de diensten.

Ad 1)

De vakdiensten zijn verantwoordelijk voor de inhoud van het (gebiedsgerichte) beleid. Binnen elke dienst wordt per relevant beleidsveld en regio een 'accounthouder' aangesteld die aanspreekpunt is voor het (gebiedsgerichte) beleid en de projecten in de betreffende regio. Zij weten welke (gebiedsgerichte) projecten in een regio onder verantwoordelijkheid van de dienst vallen, welke ontwikkelingen in het betreffende beleidsveld van belang zijn, welke ontwikkelingen in het gebied aan de orde zijn én zijn aanspreekpunt voor externe partijen voor de dienstgebonden vragen. Gebiedsgerichte projecten binnen de diensten of op dienstoverstijgend niveau kennen een projectleider en een projectdirecteur. De projecten kunnen een groter of kleiner gebied beslaan dan de vier regio's. De inhoud van het project bepaalt de omvang van het gebied.

Ad 2)

De 'regioteams', onder leiding van de regiocoördinatoren, zijn verantwoordelijk voor de interne (gebiedsgerichte) beleidscoördinatie én voor een optimale ondersteuning van de gemeenten in de regio bij het opstellen van hun regionale (integrale) ontwikkelingsvisie, met het daaraan gekoppelde uitvoeringsprogramma. Een regionaal uitvoeringsprogramma bevat de opgaven voor het betreffende gebied, inclusief prioritering, fasering en financiering en zijn provinciedekkend.

De regiocoördinatoren bij BMS zijn het eerste aanspreekpunt voor de gemeente(besture)n in de betrokken regio voor zover het geen uitgesproken sectorale zaken betreft, die via de reguliere (sectorale) kanalen kunnen worden 'afgedaan'. Het gaat hier om het maken van afspraken met partijen, het beoordelen van projectvoorstellen, het stellen van prioriteiten, et cetera.

Samen met de leden van het 'regioteam' zorgt hij/zij ook voor de afstemming en verbinding van de regioprogramma's met de provinciale plannen en projecten. Hij vormt tevens eerste aanspreekpunt voor het kabinet van de CvdK, bij de voorbereiding van diens werkbezoeken.